

TOKYO CAMİİ CUMA HUTBESİ

20 Şubat 2009

İSLAM VE MEDENİYET

Değerli Müminler!

İnanıyorum ki, hepimiz, zaman zaman günümüz Müslüman toplumların yeterince kalkınamamış oluşundan bahseden ve bunu sorgulayan sohbetlere şahit olmuşuzdur. Acaba bu geri kalış, gerçekten onların inançlarındaki tutarsızlıktan yada yetersizlikten mi kaynaklanıyor? Geliniz bu gün, bu konuyu tarihsel örneklerle irdelemeye çalışalım...

İlk dönem müslümanları bütün enerjilerini, yaratılmış âlemi ve dolayısıyla Yaratan'ın iradesini kavrama yolunda harcadılar. İslam; onlara, inanılması zor, kavranması imkânsız dogmalar sunmadı. Bunun içindir ki, o dönem ilim iştiağı, yerleşik inançlarla amansız bir mücadeleye girişmek zorunda kalmamıştı. Hz. Peygamber (sal) ilim arayışının her Müslüman erkek ve kadın için farz olduğunu ilan etmişti. Onun izinden giden müslümanlar da, Allah'a layığıyla ibadetin doğru düşünce ve ilim arayışıyla mümkün olduğunu kavramışlardı.

Peygamber Efendimiz'in "Allah hiçbir hastalık yaratmamıştır ki devasını da birlikte yaratmasın"¹ sözünden yola çıkarak, bilinmeyen devanın araştırılması gerektiğini anlıyorlardı. Böylece tıbbî araştırmalar hız kazanıyordu. Hıristiyan Avrupa'da salgın hastalıklar, Tanrı gazabı olarak telakki edildiği dönemlerde, müslümanlar hastalığın görüldüğü bölgeleri karantina altına alarak mücadele ediyorlardı.

Kur'ân'dan "**Biz yaşayan her varlığı sudan yarattık**"² ayetini okuyorlar ve bu sözlerin anlamını kavramaya çalışırken canlı organizmaları ve onların gelişim yasalarını araştırmaya başlıyorlardı. Böylece biyoloji bilimi doğuyordu.

Kur'ân, Yaratıcının yüceliğine şahit yıldızları ve onların hareketlerindeki ahenge işaret ediyordu. Bundan esinlenen müslümanlar, astronomi ve matematik ilmine yöneliyordu. Dünyanın kendi ekseninde ve gezegenlerin güneşin çevresinde döndüğünü ortaya koyan Kopernik sistem, Kilise'nin gösterdiği amansız tepkiler yüzünden, ancak 16. yüzyılda yayılmaya başlamıştı Avrupa'da... Oysa Müslüman bilim adamları sistemin temellerini daha 9.,10. yüzyılda atmış; ve -Kilise'nin yaptığı aksine, hiç zındıklıkla suçlanmadan- dünyanın küresel bir yapıda olduğu ve kendi eksenini etrafında

döndüğü sonucuna varmışlardı. Hatta enlem ve boylam derecelerini bile hesap etmişlerdi.

Bütün bunların yanında daha pek çok bilim dalında üstün çalışmalar ortaya koyuyorlardı. Ve bu çabaları esnasında, Hz. Peygamber'in şu hadislerini akıllarında tutuyorlardı: "Kim ilim öğrenmek için yola çıkarsa, Allah ona cennetin yolunu kolaylaştırır."³ "Alimlerin (kaleminden sızan) mürekkep, şehitlerin kanından daha değerlidir."⁴ "İlim tahsil ederken ölen bir kimse ile peygamberler arasında sadece bir derece fark vardır?"⁵

Değerli Kardeşlerim!

Hıristiyan Avrupa'da Krallar, yıkanmayı nâ-hoş (hoş olmayan) bir lüks olarak görürken, İslam ülkelerinde en yoksul evde bile, banyo yapabilecek bir köşe; şehirlerde hemen her semtte umuma açık hamamlar bulunuyordu. 9. yüzyılda Kurtuba'da üçyüz hamamın bulunduğu rivayet edilir. Elbette "Temizlik imandandır" hadisinin gereği idi bütün bunlar...

Hıristiyan halklar, azizlerinin dünya hayatını aşağılayan öğretileri içinde bocalarken, Müslümanlar, maddi hayatın güzelliklerinden zevk duymakla, manevi hayatın vecibeleriyle çatışma içine girmiyordu; çünkü Hz. Peygamber, "Allah kulları üzerinde kerem ve cömertliğinin izlerini görmek ister"⁶ buyuruyordu. İnsanın günahsız olarak doğduğu fikrinde ısrar eden, yine insanın Allah'ın yeryüzündeki halifesi olduğu bilincini yerleştiren bir öğretiyle (İslam'la) karşılaşınca; eski İspanya halkı, elbette fevc fevc İslam'a akın etmişti. Aslında budur "Kılıç yoluyla ihtida" masallarının arka planı...

Müslümanlar değildi İslam'ı büyük kılan; tersine İslam'dı müslümanları yücelten... Ama ne zaman ki, İslam onlar için, bilinçle izlenen bir hayat programı olmaktan çıkıp bir alışkanlık, bir töre haline geldi, işte o zaman, medeniyetlerinin temelinde yatan yaratıcı dinamizm yok olup yerini uyuşukluğa, kısırlığa ve kültürel yozlaşmaya bıraktı.

İslam'ın öğretilerini şuurlu bir şekilde benimseyip hayatına uygulayan ve yeniden ayağa kalkan toplumlar olma; bu bilince sahip yeni nesiller yetiştirmek için çaba harcayan fertler olma yolunda Allah'ın yardımı üzerinize olsun.

³ Et-Tergib ve't-Terhib, 1/68.

⁴ İbn-i Abdilber, Cami'u Beyani'l-İlm, s. 33.

⁵ İbn-i Abdilber, Cami'u Beyani'l-İlm, s. 126.

⁶ Tirmizi, Edeb, 54;Ebu Davud, Libas, 17.

¹ Buhari, Medicine, 582.

² Enbiya, 30.